

Vážení kolegovia,

Pozdravujem Vás ako jedného z členov Medzinárodnej federácie rendžerov a verím, že tak ako pre mňa, je aj pre vás veľmi inšpirujúce byť jedným z členov tejto veľkej rodiny. Ja osobne pociťujem ohromnú silu z vedomia, že moji kolegovia – rendžeri sa s podobnou zaniietenosťou starajú o zverené chránené územie. Veľmi dobre viem, že mnohí z Vás čelíte množstvu problémov tak ako aj ja, ale v prípade, že sa Vám podarí nájsť ich riešenie určite bude použiteľné aj pri riešení podobných problémov v iných kútoch sveta. Verím, že spoločným úsilím sa nám podarí zachrániť územia, ktoré boli zverené do našej starostlivosti.

Veľmi ľutujem, že v tejto chvíli nemôžem byť s Vami. Od doby prvého kongresu vo východnej Európe veľmi očakávam príležitosť znovu navštíviť túto krásnu časť sveta. Som presvedčený, že raz sa to podarí, a verte, že moje prvé kroky budú smerovať k Vám, členom slovenskej Asociácie strážcov chránených území Slovenska.

Je bežnou vecou v dnešnej dobe počúvať ľudí, ako sa sťažujú, že peniaze, ktoré vláda venuje na ochranu prírody sú neúčelne využívané a že by mohli byť využité namiesto toho na vzdelanie, lekársku starostlivosť, obranu alebo iné národné priority. Sám som na túto tému v poslednej dobe veľa rozmýšľal a výsledkom bolo niekoľko myšlienok s ktorými by som sa chcel s Vami podeliť.

Chránené územia majú predovšetkým vedeckú hodnotu. Parky sú vlastne rezervoáre kde stále prebiehajú prírodné procesy. Všade mimo chránené územia sme chod prírodných procesov prispôsobili potrebám civilizácie. Veda však stále nenašla cestu ako nahradiť alebo umelo vytvoriť tieto procesy. Ich prerušenie znamená prerušenie evolučného vývoja života.

Tiež ma napadla myšlienka, že chránené územia sú niečo ako obchodný dom s genetickými informáciami. Americký ekológ Aldo Leopold zistil, že prvým krokom možnej nápravy poškodených prírodných oblastí je záchrana všetkých zložiek prírodného systému. A to je to čo my robíme v chránených územiach, zachraňujeme všetky časti ekosystému. Ak by sme sa chceli postaviť k tomuto problému veľmi pragmaticky, tak by sme mohli povedať, že národné parky môžu obsahovať liek na AIDS, rakovinu. Kto vie?

S pohľadu filozofického, vedecká hodnota chránených území môže byť zase chápaná aj ako kontrolne územie. Pred viac ako 100 rokmi, krajinný architekt Frederick Law Olmstead použil tento argument ako hlavný dôvod ochrany divokej prírody. Povedal, že ak neostanú miesta ako národné parky bude nám chýbať merítko podľa ktorého by sme v budúcnosti merali rýchlosť a smer vývoja civilizácie. Filozofia takýchto miest je, že to budú práve oni čo v budúcnosti budú slúžiť ako merítko efektívnosti starostlivosti o zbytok národného parku.

Chránené územia sú poslednými útočiskami v ktorých sa moderní ľudia nemusia správať podľa presne naplánovaného programu, tak ako to je v ich bežnom živote. Pri návšteve takýchto miest žijeme vo svojom vlastnom rytme. Vďaka tomu vidíme a vnímame veci, ktoré nám inokedy unikajú. Nikto nás nenúti aby sme spracovali program návštevy, vstávali v presne stanovený čas a robili predpísané aktivity. Chránené územia sú ostrovom iného života. Pri ich návšteve môžeme vypnúť hodinky, zbaviť sa televízie a žiť podľa vlastného biorytmu.

Chránené územia sú tiež miesta kde môžeme zažiť neznáme. Divočina našich parkoch je ešte stále relatívne nezmenená. Je nepredpovedaná. Skúšali ste niekedy sledovať správanie návštevníkov ako sa snažia vysporiadať s nepredpovedateľnosťou? Ich činy boli veľakrát to najstatočnejšie čo vo svojom živote dokázali, ich činy boli tým najinventívnejším prejavom ich osobnosti ale neraz aj tým najsprostejším činom, ktorý som v živote videl. Je to preto, že noc strávená v lese, dvoj denný splav rieky alebo niekoľkodňový prechod divočinou nás komplexne dostane mimo bezpečia civilizácie 20. storočia. Prírodné prostredie nás prinúti spoliehať sa len na vlastné mentálne, fyzické a psychologické sily o ktorých sme ani nemysleli, že ich máme. Ľudia 21. storočia potrebujú tento druh skúsenosti ak pre nič iné tak pre príležitosť zistiť rozsah vlastných schopností. Pre mnohých výlet zakvitnutou horskou lúkou alebo denný splav rieky v člne je celoživotným zážitkom.

Chránené územia sú živými laboratóriami pre environmentálne vzdelávanie. Jedna vec je dnes úplne jasná: budúcnosť našej planéty závisí od úspechu vytvorenia environmentálnej etiky jej obyvateľov. Kde by sme našli lepšie miesto na učenie o význame a dôležitosti biologickej diverzity, stability, kontinuity a trvalodržateľnosti ak nie v našich chránených územiach.

Pre mnohých návštevníkov majú chránené územia duchovnú hodnotu. Pomerne často počúvam, že ľudia ich prirovnávajú chrámom, miestam, kde snád' najjasnejšie cítia dôkaz existencie Stvoriteľa. Pôvodní obyvatelia všetkých kontinentov označovali takéto miesta za "posvätné".

Posledný dôvod prečo je potrebné chrániť prírodu nemá nič spoločné s človekom ako druhom. Má viac spoločného skôr s filozofickým pohľadom na právo existencie ekosystému ako takého. Americký zákon o chránených druhoch je príkladom takéhoto druhu myslenia. Je to filozofia, ktorá stavia na "práve" prírody existovať. Z tohoto pohľadu je úplne zřejmé, že aj druhy, ktoré nemajú priamy úžitok pre človeka majú právo existovať.

Želám Vám úspešné stretnutie a som hrdý, že Asociácia strážcov chránených území Slovenska je členom Medzinárodnej federácie rendžerov a podporuje svetové ochranárske projekty. Veľa šťastia a žehnaj Vám Boh.

*Rick Smith
Prezident Medzinárodnej federácie rendžerov (IRF)*

Preložil Vlado Vančura 19.8.2001 (krátené)